

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG

ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG CÁN BỘ DÂN TỘC VÂN KIỀU, PA CÔ

Ở TRƯỜNG CHÍNH TRỊ LÊ DUẨN

Ths.GVCC Hoàng Đức Dĩnh

Trưởng Khoa Xây dựng Đảng

Mô hình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức là hệ thống các phương pháp, cách thức của cơ quan có chức năng giáo dục tác động vào một chủ thể nhất định, kết hợp giữa hình thức, nội dung chương trình và phương pháp đào tạo, bồi dưỡng nhằm trang bị cho cán bộ nói chung trong đó có đội ngũ cán bộ cơ sở nói riêng những kiến thức cơ bản về lý luận chính trị, hành chính cần thiết, tương ứng với công việc, nhiệm vụ được giao. Nội dung và phương pháp đào tạo, bồi dưỡng là khâu then chốt, có vai trò quan trọng, quyết định đến chất lượng cán bộ. Để công tác đào tạo, bồi dưỡng phù hợp với đội ngũ cán bộ dân tộc thiểu số thuộc hai huyện Hướng Hóa, ĐaKrông và một số xã miền Tây huyện Vĩnh Linh, Gio Linh thì nội dung chương trình cần kết cấu khoa học, hợp lý giữa lý luận, thực tiễn và nghiệp vụ, tránh chung chung, trừu tượng.

Phải nghiên cứu kỹ đối tượng và nhu cầu công tác mà quyết định hình thức đào tạo, bồi dưỡng cho phù hợp như đào tạo tập trung, đào tạo không tập trung, hay bồi dưỡng nghiệp vụ. Cùng với nội dung chương trình, hình thức thì phương pháp

đào tạo, bồi dưỡng phải như thế nào cho đối tượng nêu trên đây là một vấn đề lớn, một bài toán không dễ tìm đáp số trong nhiều năm qua đối với các nhà quản lý và đội ngũ giảng viên trường Chính trị Lê Duẩn.

Nếu đánh giá trong khoảng thời gian 10 năm (2000-2010) trở lại đây, dưới góc độ là những người làm công tác giảng dạy lý luận chính trị, chúng tôi thấy trường Chính trị Lê Duẩn đã mở khá nhiều lớp đào tạo tập trung và đào tạo không tập trung vừa tại trường vừa tại các huyện dành cho hai đối tượng học viên Kinh và dân tộc thiểu số, trong đó đã chiêu sinh được một khóa đào tạo tập trung (ĐT8) cho học viên là người Vân Kiều, Pa Cô ở hai huyện Hướng Hóa, ĐaKrông và một số xã miền Tây huyện Vĩnh Linh, Gio Linh. Nhìn từ hai loại hình đào tạo đó, có thể khẳng định rằng chưa một loại hình nào là tối ưu, bên cạnh nhiều cái được còn có cái chưa được.

Về ưu điểm, nếu chiêu sinh một lớp đào tạo lý luận chính trị tập trung (ĐT8) cho đối tượng là cán bộ người Vân Kiều, Pa Cô thì đầu vào khá đồng đều về mặt học vấn và nhận thức; đối tượng học viên cùng chung một ngôn ngữ, phong tục, tập quán

thuận lợi trong giao tiếp, sinh hoạt và dễ dàng chia sẻ cho nhau khi chuyển từ một môi trường sống, làm việc này sang môi trường sống, làm việc khác. Đối với giảng viên trực tiếp giảng dạy ở lớp này thì khâu soạn giảng có nét đặc thù riêng trong cùng một loại chương trình trung cấp lý luận chính trị - hành chính mà Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia ban hành là ngắn gọn, chi tiết, dễ hiểu; ngôn ngữ dễ truyền đạt kiến thức một mạch hơn; phong cách giảng dạy và sự giao tiếp giữa người dạy và người học cởi mở, gần gũi hơn.

Về hạn chế, từ cách tiếp cận của người trực tiếp giảng dạy và theo kênh thông tin của nhiều học viên người Vân Kiều, Pa Cô với loại hình này thì khoảng cách giữa người Kinh và người dân tộc thiểu số, giữa miền xuôi với miền núi ít được gần gũi, chan hòa, dẫn đến sự hiểu biết về ngôn ngữ, phong tục, tập quán; học hỏi về kiến thức lý luận chính trị và thực tiễn; về kinh nghiệm lãnh đạo, quản lý trên cùng một phương diện công tác sẽ hạn chế v.v.

Đối với loại hình đào tạo tập trung tại trường hay đào tạo không tập trung mở ở trường hay tại các huyện, nhất là những huyện có chung hai đối tượng học viên Kinh và dân tộc thiểu số cùng học, mặt ưu điểm là sự hòa đồng giữa các dân tộc rất rõ nét, gần gũi, thân mật, chia sẻ cho nhau những hiểu biết về kiến thức, về cuộc sống và công việc trong cùng một lĩnh vực công tác. Đối với giảng viên, khâu soạn bài và

giảng dạy không bị gò bó bởi một chủ thể này hay một chủ thể khác; thế giới quan và nhân sinh quan về một khía cạnh, một vấn đề của lý luận và cuộc sống không bó hẹp trong giáo trình mà tầm nhìn và cách tiếp cận rộng rãi hơn, cởi mở hơn. Tuy nhiên, bên cạnh mặt thuận lợi thì không tránh khỏi những hạn chế về phương pháp giảng dạy và soạn giảng, cụ thể là ở phương diện này thì sẽ thuận lợi cho chủ thể học này, nhưng lại không thuận lợi cho chủ thể học kia.

Nhiều năm đã trôi qua, nhiều lớp học viên trung cấp lý luận chính trị trước đây và bây giờ là trung cấp lý luận chính trị-hành chính đã tốt nghiệp ra trường, đối với chúng tôi, những người làm công tác giảng dạy vẫn đang còn loay hoay tìm lời giải ấy. Và tất nhiên qua những chuyến đi nghiên cứu thực tế ở các trường bạn, nhất là những trường chính trị có chung hai đối tượng đào tạo nêu trên, đồng nghiệp cũng đang muốn chia sẻ cùng chúng tôi sự bất cập đó.

Sau hơn 2 năm thực hiện chương trình mới theo quyết định số 1845/QĐ-HVCT-HCQG, ngày 29-7-2009 của Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh về việc ban hành chương trình đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý của Đảng, chính quyền, đoàn thể nhân dân cấp cơ sở (hệ trung cấp Chính trị - Hành chính), cuối khóa học viên làm tiểu luận, thay cho thi tốt nghiệp mà lâu nay trường Chính trị Lê Duẩn đã vận dụng, thực tế cho thấy không phải học viên là người dân tộc thiểu số nào đều hoàn thành tiểu luận một cách thuận

lợi, dễ dàng như học viên người Kinh, bởi một lẽ trình độ nhận thức về lý luận chính trị - hành chính, về khoa học, năng lực viết của họ chênh lệch, còn những hạn chế nhất định. Tiêu luận tốt nghiệp đó nếu không có sự giúp sức của giảng viên, sự chăm chú của người hướng dẫn thì khó lòng mà đạt kết quả theo ý muốn.

Từ thực tiễn nêu trên, một câu hỏi luôn đặt ra cho các nhà quản lý và những người làm công tác giảng dạy ở trường chính trị là giải pháp nào đây để nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ là người dân tộc thiểu số tại các huyện miền núi ?

Thông qua những chuyến đi thực tế cơ sở, những chuyên giao lưu, học hỏi trường bạn, những bài học quý từ thầy cô giáo truyền thụ và của những đồng nghiệp đi trước để lại, những kinh nghiệm nhỏ đúc kết được sau nhiều năm tham gia giảng dạy ở miền núi và ở đồng bằng, xin được nêu ra một số giải pháp sau:

Thứ nhất, đổi mới nguyên tắc, công tác quy hoạch cán bộ trước khi đưa đi đào tạo, bồi dưỡng

- Đổi mới các nguyên tắc

+ Nguyên tắc bình đẳng, thực hiện phương châm mọi công dân đều được bình đẳng tham gia vào làm việc trong các cơ quan đảng, chính quyền, đoàn thể ở địa phương, cơ sở. Với nguyên tắc này phải được đảm bảo bình đẳng về giới, về thành phần, về tôn giáo và cả mức độ thu nhập.

+ Nguyên tắc khách quan, với nguyên tắc này tổ chức đảng, chính quyền và các đoàn thể cơ sở phải căn cứ vào nhu cầu thực tế địa phương và công việc để có kế hoạch đưa cán bộ đi đào tạo, bồi dưỡng. Tránh thái độ hình thức, chủ quan, duy ý chí chọn người nhà, người “*ăn cánh*”, người không có chính kiến đưa đi học.

+ Nguyên tắc ưu tiên, nguyên tắc này không trái với nguyên tắc khách quan bởi vì đây là nguyên tắc xuất phát từ sự chênh lệch về trình độ dân trí. Đối với cán bộ, công chức miền núi, vùng dân tộc thiểu số nếu không thực hiện chính sách này sẽ khó xây dựng được một đội ngũ cán bộ tại chỗ đáp ứng với yêu cầu cách mạng trong giai đoạn mới. Bên cạnh đó cần phải có chính sách ưu tiên cho cán bộ nữ, và con em những gia đình có công trong hai cuộc kháng chiến chống ngoại xâm. Tổ chức đảng, chính quyền và các đoàn thể nhân dân ở cơ sở cần quán triệt tốt Nghị quyết Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương khoá IX về công tác dân tộc: “*Thực hiện tốt công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng cán bộ là người dân tộc thiểu số cho từng vùng, từng dân tộc... coi trọng việc bồi dưỡng, đào tạo thanh niên sau khi hoàn thành nghĩa vụ quân sự làm nguồn cán bộ bổ sung cho cơ sở; nghiên cứu sửa đổi tiêu chuẩn tuyển dụng, bổ nhiệm và các cơ chế, chính sách đãi ngộ cán bộ công tác ở vùng dân tộc và miền núi...*”¹

¹ ĐCSVN: Văn kiện lần thứ bảy BCHTW khoá IX, Nxb CTQG, H.2003, tr.41

- Đổi mới về quy hoạch cán bộ

Phải đổi mới công tác quy hoạch đội ngũ cán bộ vùng dân tộc, miền núi, đặc biệt là cán bộ dân tộc thiểu số. Có quy hoạch tốt thì mới chủ động về công tác cán bộ và công tác đào tạo, bồi dưỡng, cho nên công tác quy hoạch cán bộ là một việc làm không thể thiếu. Quy hoạch đội ngũ cán bộ phải đảm bảo tính khoa học, tính thiết thực cụ thể nhằm đáp ứng nhu cầu cán bộ trước mắt, vừa chuẩn bị cho chiến lược cán bộ lâu dài. Trong quy hoạch phải chú trọng tính kế thừa, ở mỗi môi trường công tác đều có cán bộ đương chức, cán bộ kế cận và cán bộ nguồn; quy hoạch cán bộ phải gắn với quy hoạch chung, sát thực tiễn, có tính khả thi, đồng bộ đảm bảo “mở” và “động”, không khép kín trong từng địa bàn, đơn vị. Mỗi chức danh cán bộ quy hoạch tối thiểu từ 2 đến 3 cán bộ, mỗi cán bộ quy hoạch từ 2 đến 3 chức danh; tôn trọng và phát huy lớp cán bộ cao tuổi có kinh nghiệm và từng trải; thực hiện chế độ luân chuyển cán bộ. Phải quán triệt phương châm chỉ đạo của Đảng là đào tạo, bồi dưỡng trước khi đề bạt, bổ nhiệm cán bộ. Để có một đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới cần quán triệt sâu sắc văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII của Đảng “Đào tạo, bồi dưỡng, trọng dụng nhân tài. Tạo môi trường thuận lợi cho mọi người có đức, có tài, cả người trong Đảng và người ngoài Đảng... Trẻ hoá đội ngũ cán bộ tôn trọng, phát huy những cán bộ cao tuổi có kiến thức, kinh nghiệm, lập trường chính trị vững vàng, chú trọng cán bộ nữ, cán bộ

người dân tộc thiểu số. Chống hẹp hòi, cục bộ, thành kiến, phân biệt, đối xử”

Thứ hai, nâng cao chất lượng giảng dạy

Đây là giải pháp mà đã có nhiều bài viết tâm huyết, có trách nhiệm trao đổi, tham luận. Ở cấp độ giảng dạy chính trị theo tôi cần chú trọng vào những vấn đề sau:

- Xác định đúng đối tượng đào tạo, bồi dưỡng, như đã trình bày ở trên, đối tượng của một lớp trung cấp lý luận chính trị-hành chính vừa có học viên Kinh, vừa có học viên dân tộc Vân Kiều, Pa Cô cho nên việc lựa chọn nội dung, phương pháp giảng dạy sao cho phù hợp là một việc làm hết sức quan trọng và cần thiết đối với giảng viên. Thông thường học viên dân tộc Vân Kiều, Pa cô về trường Chính trị Lê Duẩn học tập đại đa số là cán bộ cơ sở, trình độ nhận thức không đồng đều, trình độ học vấn theo quy định là tốt nghiệp PTTH nhưng chất lượng không giống nhau, hoàn cảnh sống, môi trường công tác khác nhau. Với đối tượng này cần phải có một phương pháp giảng dạy hợp lý; Ngôn từ giảng dạy mộc mạc, dễ hiểu; Câu hỏi phát vấn cho học viên Vân Kiều, Pa Cô tránh trừu tượng, sát thực tế và công việc họ đang công tác.

- Đổi mới phương pháp truyền thụ kiến thức, việc truyền thụ kiến thức lý luận chính trị - hành chính là rất khó, nhất là đối với học viên có trình độ hiểu biết hạn chế, tuổi đời đang nằm ở ngưỡng “lâu nhớ, mau quên”, cho nên khi truyền tải kiến thức đến

cho đối tượng này trước hết giúp họ nắm được những nguyên lý cơ bản, nhận thức của học viên lúc đầu chưa phải là tự giác mà chủ yếu là công nhận, có thể yêu cầu họ phải học thuộc lòng một vấn đề sau đó giúp học viên hiểu biết vấn đề và tiến tới vận dụng kiến thức đó vào thực tiễn, theo một lộ trình: đơn giản, biết, hiểu, vận dụng, nhận xét đánh giá.

- Giảng viên phải có phương pháp sư phạm hoàn chỉnh, phương pháp sư phạm có thể khái quát đó là tổng hợp những phương thức mà người dạy học sử dụng trên bục giảng để tổ chức, điều khiển hoạt động nhận thức của học viên. Để làm tốt điều này người giảng viên cần chú ý những vấn đề sau:

+ Phải chuẩn bị bài giảng thật chu đáo, công phu và khoa học, cụ thể là phải đọc kỹ bài giảng trong giáo trình, nắm chắc cơ cấu, hàm lượng, nội dung cần đạt tới. Trong nội dung bài soạn cần phải có kiến thức riêng cho đối tượng học viên Vân Kiều, Pa Cô.

+ Bài giảng cho nhiều đối tượng trong cùng một lớp học nên đi từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp, từ cụ thể đến trừu tượng giúp học viên nắm bắt vấn đề. Kết thúc bài giảng, giảng viên cần tóm tắt, khái quát lại nội dung toàn bài để người học hình dung những kiến thức đã được nghe, từ đó dần dần họ hiểu vấn đề có hệ thống. Đối với với học viên Vân Kiều, Pa Cô giảng viên cố gắng đến mức cao nhất việc cụ thể hoá, giải thích các thuật ngữ để học

viên tiếp thu và hiểu được. Phải dựa vào kinh nghiệm thực tiễn của học viên mà khơi dậy tính tích cực, chủ động đưa họ từng bước tiếp cận kiến thức mới, tăng thêm kết quả tự đào tạo cho học viên. Ngoài ra, thông qua phương pháp trực quan sử dụng các phương tiện hiện đại phục vụ giảng dạy như đèn chiếu, băng tư liệu video, bản đồ, biểu đồ nhằm thúc đẩy nhanh quá trình nhận thức của học viên.

Thứ ba, đổi mới phương pháp ra đề thi, kiểm tra; thi, kiểm tra và viết tiểu luận

- Đối với ra đề thi, kiểm tra: ở lĩnh vực này lâu nay trường Chính trị Lê Duẩn tiến hành khá bài bản, chu đáo và thận trọng theo một quy trình từ khoa đến đồng chí Hiệu phó phụ trách chuyên môn, đã hình thành được một ngân hàng đề thi, kiểm tra cho tất cả các môn học. Tuy nhiên để khâu này có chất lượng cao nên thống nhất lại cách hướng dẫn ôn thi, kiểm tra ở các Khoa, tránh tình trạng mỗi Khoa làm mỗi kiểu dẫn đến sự nhận thức lệch lạc trong học viên. Đề thi, kiểm tra theo quy chế thi, kiểm tra của Học viện nhưng trong mỗi đề thi, kiểm tra phải có phần kiến thức cứng (kiến thức của giáo trình, bài giảng), phần kiến thức mở để học viên phát huy tư duy của cá nhân.

- Đối với thi, kiểm tra nhất là đối với thi nên dùng hai hình thức là thi viết và thi vấn đáp, theo tôi những môn lý luận nên dùng hình thức thi viết, những môn nghiệp vụ nên dùng hình thức thi vấn đáp và phải

dành cho học viên thời gian ôn thi nhất định.

- Đối với làm tiểu luận tốt nghiệp, như chúng ta biết viết tiểu luận là một việc làm rất quan trọng đối với học viên. Bởi vì muốn viết được một tiểu luận từ 15 đến 20 trang đánh máy hoặc dài hơn, học viên không chỉ có kiến thức học trên lớp, trong giáo trình mà người học còn phải đi tìm tài liệu, kết hợp với kiến thức thực tế và có khả năng tư duy cá nhân. Thực tế cho thấy, sau hơn 2 năm thực hiện chương trình mới và làm tiểu luận tốt nghiệp cuối khoá một số học viên người Vân Kiều, Pa Cô quá vất vả trong viết tiểu luận. Vì vậy theo tôi ở khâu này nên lựa chọn những học viên có học lực khá trở lên đối với người Vân kiều, Pa cô và học lực giỏi đối với học viên người Kinh cho viết tiểu luận, số còn lại cho họ thi tốt nghiệp.

Thứ tư, học tiếng Vân Kiều, Pa Cô là một trong những giải pháp quan trọng để nâng cao chất lượng giảng dạy đối với giảng viên.

Tỉnh Quảng Trị có 3 dân tộc chính đang sinh sống đan xen với nhau đó là dân tộc Kinh, dân tộc Vân Kiều và dân tộc Pa Cô. Trường Chính trị Lê Duẩn-trung tâm đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ Đảng, chính quyền và các đoàn thể nhân dân cơ sở cho tỉnh, nguồn cán bộ cũng từ 3 dân tộc trên. Trong 3 chủ thể này thì học viên người dân tộc thiểu số hơn học viên người Kinh và giảng viên là họ nói và viết được 2 thứ tiếng dân tộc và Kinh, vì vậy để nâng cao

được chất lượng dạy và học cho đội ngũ cán bộ cơ sở Vân Kiều, Pa Cô nên chẳng lãnh đạo nhà trường liên kết với Ban dân tộc miền núi của tỉnh để mở lớp học tiếng Vân Kiều, Pa Cô cho đội ngũ giảng viên và cán bộ viên chức trường Chính trị Lê Duẩn. Làm được điều này chắc chắn không những nâng cao chất lượng giảng dạy mà còn giúp cán bộ, giảng viên nắm bắt được tâm tư, tình cảm, nguyện vọng của đồng bào dân tộc Vân Kiều, Pa Cô nói chung và đội ngũ cán bộ cơ sở Vân Kiều, Pa Cô nói riêng đang học tập tại trường Chính trị tỉnh, tăng thêm sự gắn bó chặt chẽ giữa 3 dân tộc anh em đang sinh sống trên quê hương Quảng Trị. Góp phần đưa Nghị quyết Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương Đảng vào cuộc sống *“Nâng cao trình độ dân trí, chăm sóc sức khoẻ, nâng cao mức hưởng thụ văn hoá của đồng bào: hoàn thành phổ cập giáo dục trung học cơ sở; nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục, đào tạo; đẩy mạnh việc dạy và học chữ dân tộc”*². Đây là một trong những giải pháp quan trọng để góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ người dân tộc Vân Kiều, Pa Cô ở trường Chính trị Lê Duẩn tỉnh Quảng Trị nhằm *“Xây dựng đội ngũ cán bộ dân tộc thiểu số tại chỗ có phẩm chất và năng lực đáp ứng được yêu cầu của địa phương...”*³.

² ĐCSVN: Văn kiện lần thứ bảy BCHTW khoá IX, Nxb CTQG, H.2003, tr.36

³ Sdd